

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Sammanfattande rapport om hörandetillfällen i Korsholm 2018

Berg, Janne; Kim, Strandberg; Thomas, Karv

Publicerad: 01/01/2018

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Berg, J., Kim, S., & Thomas, K. (2018). *Sammanfattande rapport om hörandetillfällen i Korsholm 2018*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Sammanfattning

De sju hörandetillfällena som kommunen ordnade tillsammans med Åbo Akademi lockade till sig cirka 530 personer totalt. Majoriteten av inläggen förhöll sig kritiska till en samgång med Vasa stad, men det förekom även åsiktsyttringar för en samgång. Denna rapport är tänkt att ge en överblick och sammanfattning av vad som kom fram under diskussionstillfällena.

Syftet med diskussionstillfällena har varit att ge kommunen vägkost inför förhandlingarna med Vasa stad. Tanken var att invånarna får lyfta fram de frågor de anser viktiga att beakta i förhandlingarna och i senare i ett samgångsavtal. Diskussionerna ägde rum antingen som öppna möten där alla deltagare var samlade i samma rum eller som smågruppsdiskussioner där deltagarna slumpmässigt delades in för att diskutera avskilt i mindre grupper ledda av moderatorer.

Populära diskussionsämnen var språk och service på svenska, vägarnas underhåll, möjlighet till inflytande i en större kommun, utbildning, landsbygdens roll, vård, landskapsreformen, ekonomi, byggnadsplanering, samgångsavtalet, fusionsutredningen samt församlingarnas framtid.

Hörandenas tillvägagångssätt

Fullmäktige beslöt 21.9.2017 att Korsholms kommun utreder en samgång med Vasa stad. Kommunstyrelsen behandlade 23.10.2017 och 11.12.2017 förslag till tidtabell för utredningen och förslag till process för hörande av invånare och andra intressenter, som sker i samarbete med Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi (Samforsk). Sju stycken hörandetillfällen ordnades under tiden 23.1.–20.2.2018.

Plats	Tid	Öppet möte	Delaktighetsforum	Språk
Replot-Björkö skola	23.1.	X		tvåspråkigt
Korsholms kulturhus	24.1	X		tvåspråkigt
Korsholms kulturhus	29.1	X		finskspråkigt
Solf skola	31.1		X	tvåspråkigt
Norra Korsholms skola	7.2	X		tvåspråkigt
Kvevlax skola	13.2		X	tvåspråkigt
Tuovilan koulu	20.2		X	tvåspråkigt

Samforsk (Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi) inledde samtliga höranden med en välkomsthälsning och kort information om tillvägagångssättet på cirka fem minuter. Därefter presenterade kommundirektör Rurik Ahlberg information om förhandlingsprocessen och dess tidtabell. Diskussionerna inleddes alltid kl. 18.00 och avslutades kring kl. 20.00.

Diskussionerna/hörandetillfällena ordnades på två olika sätt. Ett öppet möte innebär att alla satt i samma sal och diskuterade. Deltagarna fick begära ordet av Åbo Akademis representanter som fungerade som moderatorer. På en duk projicerades en presentation innehållandes basfakta om språkfördelning och invånarantal i Vasa och Korsholm. En lista på möjliga diskussionsteman visades också för att få igång diskussionen.

I de höranden som ordnades som "delaktighetsforum" delade Åbo Akademis representanter ut kuvert med enkäter där varje kuvert hade ett gruppnummer. Deltagarna indelades slumpmässigt in i 4–7 smågrupper på 6–18 personer vardera. Diskussionen i smågrupperna leddes av moderatorer (studerande från ÅA) vars uppgifter var att förmedla ordet jämnt och skapa förutsättningar för sakliga diskussioner. I smågrupperna fick deltagarna först svara på en enkät och ta del av ett infopaket innehållandes uppgifter om Korsholm och Vasa samt en summering av fusionsdebatten. Efter diskussionerna, som räckte i ungefär en och en halv timme, fick deltagarna svara på en liknande enkät där de bland annat fick utvärdera hur diskussionen hade löpt.

Syftet med diskussionstillfällena har varit att ge kommunen vägkost till förhandlingarna med Vasa stad. I inledningsanförandet har ÅA:s representanter betonat sin neutralitet i samgångsfrågan och poängterat att syftet med diskussionerna är att föra fram vilka frågor som är viktiga för medborgarna inför förhandlingarna. ÅA:s roll i fusionsutredningen har varit att hålla i diskussionerna och sammanställa det viktigaste från dessa samt att designa kommuninvånarenkäten som skickades ut till invånarna i början av mars. Utgångspunkten

har varit att invånarna ska få lyfta upp vilka frågor de vill ha svar på när de i framtiden läser ett samgångsavtal.

Sammanfattning av hörandena

En preliminär kartläggning baserad på anteckningar från samtliga diskussionstillfällen visar att ungefär 530 personer deltog sammanlagt. Det motsvarar cirka 3,6 procent av de röstberättigade i Korsholm utgående från det totala antalet röstberättigade (14 776 personer) i kommunalvalet 2017. Ett fåtal personer deltog i samtliga tillfällen. I medeltal deltog 75 personer per tillfälle. Deltagandet var lägst i Tuovilan koulu den 20 februari (40 personer) och högst i Korsholms kulturhus den 24 januari (120 personer). De sju hörandetillfällena resulterade i sammanlagt ungefär 25 timmar diskussion.

Tabell 1 nedanför visar en preliminär analys av de öppna mötena att invånare stod för majoriteten (60 procent) av inläggen, medan politiker stod för 22 procent och tjänstemän för 18 procent. Vi har inga data om deltagarnas åsikter i fusionsfrågan från de öppna mötena eftersom inga enkäter delades ut på dessa. Generellt sett kan vi konstatera att majoriteten var emot en samgång med Vasa stad baserat på åsikterna bland de invånare som uttalade sig på mötena. Samtidigt var ingalunda alla deltagare emot en fusion eftersom åsiktsyttringar för en fusion också förekom, speciellt på det finskspråkiga tillfället i Smedsby den 29 januari och på delaktighetsforumet i Tuovilan koulu den 20 februari.

Tabell 1. Antal deltagare samt antal inlägg gjorda av invånare, politiker och tjänstemän per tillfälle (öppna möten).

	Replot		Smedsby		Smedsby (fi.)		Karperö		Totalt	Medeltal	
Deltagare:	60		120		46		70		296	74	
	Inlägg		Inlägg		Inlägg		Inlägg		Totalt	Medeltal	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	
Invånare	40	55 %	27	63 %	30	68 %	29	57 %	126	60 %	32
Politiker	8	11 %	12	28 %	9	20 %	18	35 %	47	22 %	12
Tjänstemän	25	34 %	4	9 %	5	11 %	4	8 %	38	18 %	10
Totalt:	73	100 %	43	100 %	44	99 %	51	100 %	211	100 %	53

Summan av procenttalen blir inte alltid exakt 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 2 nedanför indikerar att majoriteten av dem som deltog i delaktighetsforumen i Solf och Kvevlax var negativ till en fusion med Vasa stad. Bland deltagarna i Tuovilan koulu var åsikterna mer positiva till fusion. De tvåspråkiga tillfällena i Solf och Kvevlax blev i praktiken på svenska eftersom så gott som alla deltagare pratade svenska. I Tuovilan koulu diskuterade två smågrupper på finska och två på svenska. Enkäterna från delaktighetsforumen kommer att analyseras mer detaljerat senare. Dessa data visas för att ge en preliminär överblick.

Tabell 2. Antal deltagare och åsiktsfördelning på delaktighetsforumen

	Solf	Kvevlax	Tuovila	Medeltal	Totalt
Deltagare	100	90	40	77	230
Medeltal fusionsåsiikt (skala 0–10)	2,4	2,8	6,4	3,1	
Helt emot samgång (svarsalt. 0)	55 %	44 %	18 %	45 %	
Helt för samgång (svarsalt. 10)	7 %	4 %	43 %	11 %	
Helt neutral (svarsalt. 5)	12,5 %	12,5 %	0 %	11 %	

Siffrorna härstammar från den första enkäten deltagarna svarade på innan diskussionerna började. Deltagarna tog ställning till frågan "Vilken är din inställning till en eventuell fusion mellan Korsholm och Vasa?". Svaren gavs på en skala från 0 till 10 där 0 betyder att personen är helt emot en fusion och 10 betyder att personer är helt för fusion. Siffran 5 innebär att personen är helt neutral till en fusion. Ett lägre medeltal innebär en mer negativ inställning till samgång och vice versa.

Enkäten på delaktighetsforumen

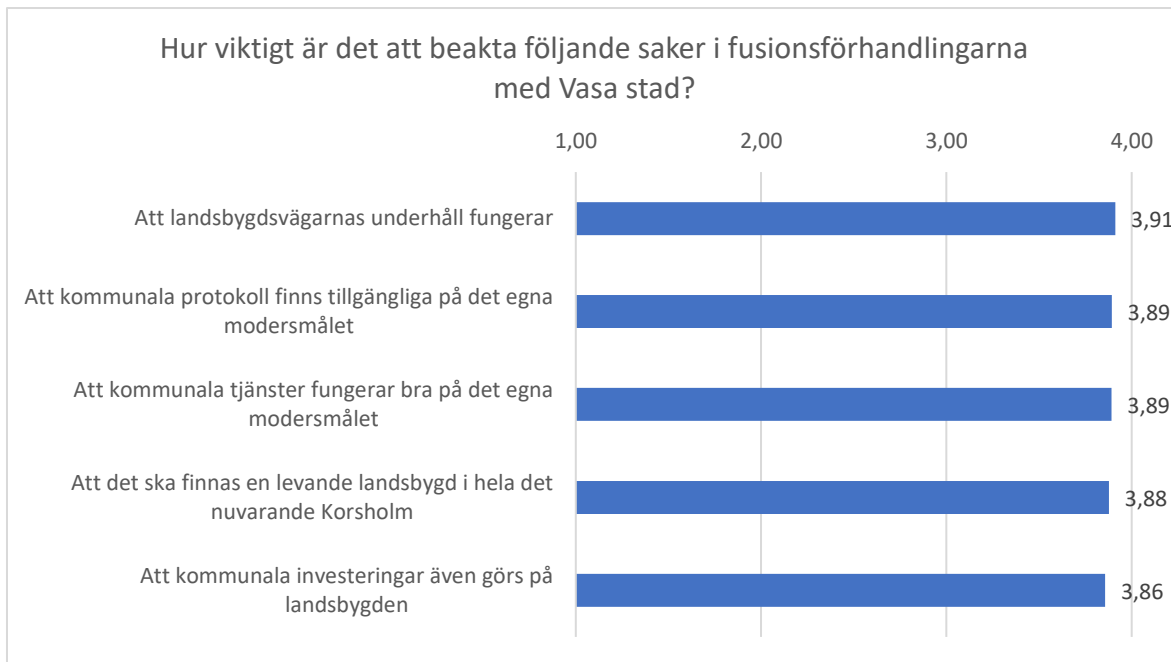
I fråga 1 i enkäten fick deltagarna ta ställning till 21 påståenden ordnade enligt sex temaområden som t.ex. lokalt inflytande, landsbygdens roll och språkens ställning. Frågan lydde "Hur viktigt är det att beakta följande saker i fusionsförhandlingarna med Vasa stad?". Svartalternativen var 1. "inte alls viktigt", 2. "ganska oviktigt", 3. "ganska viktigt", 4. "mycket viktigt" och 5. "tar ej ställning". De svar som angett "tar ej ställning" ingår inte i figurerna. Siffrorna är baserade på 205 enkätsvar i samband med delaktighetsforumen i Solf, Kvevlax och Toby.

Figur 1. Medeltal enligt temaområde på fråga 1.

Figur 1 visar svarsmedeltalen enligt de sex temaområdena. Skillnaderna mellan temaområdena är inte särskilt stora och alla medeltal är högre än 3,38, vilket innebär att alla temaområden uppfattades som viktiga av discussionsdeltagarna. De temaområden som ansågs viktigast var språk och landsbygdens roll. Ett medeltal nära fyra indikerar att de flesta har tyckt att frågan är mycket viktig och ett medeltal nära 1 indikerar att de flesta har tyckt att frågan inte alls är viktig.

På en mer detaljerad nivå kan det konstateras att det lägsta medeltalet för ett enskilt påstående var 3,06 och det högsta 3,91. Med andra ord ansåg deltagarna generellt att alla de 21 påståendena var viktiga att beakta i förhandlingarna. Figur 2 visar de fem påståenden som fick högst medeltal på skalan 1–4.

Figur 2. De fem påståenden som deltagarna ansåg vara mest viktiga att ta upp i förhandlingarna.

Figur 2 visar att de som deltog i delaktighetforumen ansåg att vägunderhåll, service på modersmålet och satsningar på landsbygden är viktiga att lyfta fram i förhandlingarna.

De fem påståenden som fick lägst medeltal av de sammanlagt 21 påståendena presenteras i Figur 3 nedan. Medeltalet är fortfarande högt (3,06–3,44) för dessa påståenden, vilket innebär att de ändå anses som viktiga att beakta i förhandlingarna. Men i en jämförelse med påståendena i Figur 2 ansåg deltagarna att dessa är mindre viktiga. Det påstående som prioriterades lägst gällde uppsägningar av kommunalt anställda.

Figur 3. De fem påståenden som fick lägst medeltal i svaren på fråga 1.

Frågor/temaområden

Vilka var då de frågor som Korsholms kommuninvånare lyfte fram på dessa diskussionstillfällen? Vad blev vägkosterna till kommunen efter dessa sju tillfällen? Denna preliminära rapport strävar efter att lyfta fram de temaområden som tenderade att återkomma i diskussionerna. Här kan vi påpeka att mycket av diskussionerna handlade om argument emot och för fusion. I denna text ligger tyngdpunkten på att lyfta fram de frågor som diskussionsdeltagarna vill ska tas upp i förhandlingarna med Vasa stad. Vi listar frågorna efter temaområde och går ytterst kort igenom vad som lyftes fram under respektive temaområde.

Språk

Många var oroliga för hur servicen på svenska kommer att påverkas av en eventuell samgång i och med att de svenskspråkiga blir i minoritet i en ny kommun. Det ställdes frågor som: Finns det personal att betjäna invånare på både svenska och finska i en ny kommun? Går det att undvika konstgjorda finska namn i en stor kommun? Blir förvaltnings språket finska? Vilka möteshandlingar, föredragningslistor, protokoll kommer att översättas till båda språken? Vad blir sammanträdesspråket i en ny kommun? Går det att införa en klausul i samgångsavtalet om att förvaltnings språket (det interna arbets språket) är finska och svenska? Hur skulle det gå till rent praktiskt med två förvaltnings språk? Vad händer med de kommunalt anställda som inte fått jobb i Vasa p.g.a. bristande finskakunskaper? Lillkyro hör till Vasa men har inga svenskspråkiga skyltar, måste då Korsholm byta skyltar vid en eventuell fusion? Vad blir namnet på en eventuell ny kommun?

Flera undrade hur ett samgångsavtal ska kunna trygga svenska språkets ställning i framtiden om ett sådant avtal enbart gäller i tre år. Det fanns också en oro för hur det påverkar statens skyldighet att använda svenska i kommunikationen med kommunerna om Korsholm med svenska som förvaltnings språk upphör att existera. Några undrar vilket/vilka språk arbetsgrupperna i samgångsförhandlingar kommer att arbeta på och om protokoll från förhandlingarna kommer att finnas tillgängliga på både svenska och finska. Det kom förslag om att större nämnder borde ha simultantolkning till de som inte förstår svenska/finska. Många uppmanade förhandlingarna att ta språkfrågan på allvar. Språket var ett återkommande tema på samtliga diskussionstillfällen och det generella budskapet var att det är mycket viktigt att trygga tillgången till en fungerande service på modersmålet.

Demokrati

Temat när demokrati dök ofta upp i diskussionerna. Många ville ha svar på hur när demokratin ska förverkligas och menade att korsholmarna kommer att få mindre inflytande i en större kommun. Delområdesnämnder diskuterades ofta och deras reella makt ifrågasattes. Vilka ekonomiska medel skulle eventuella delområdesnämnder få? Vilken relation skulle de ha till sektorsnämnderna?

Korsholmarnas inflytande som minoritet i en ny kommun var ett orosmoment. Hur stort blir fullmäktige i en eventuell ny kommun? Går det att garantera korsholmare representation i viktiga organ? Hur ser representationen för skärgården och perifera områden i en större

kommun ut? Frågor om närdemokrati betonades som mycket viktiga att ta upp förhandlingarna med tanke på eventuellt minskat inflytande för korsholmarna.

Folkomröstning var också ett populärt samtalsämne. De som tog upp ämnet ansåg att en sådan bör ordnas när det finns ett samgångsavtal att ta ställning till. Vissa ansåg att en folkomröstning redan borde ha ordnats huruvida kommunen överhuvudtaget bör inleda förhandlingar med Vasa. I diskussioner om folkomröstning frågades det hur frågeformuleringen i en sådan ser ut och vad alternativet till samgång kommer att vara. Flera frågade hur fullmäktige kommer att agera efter en folkomröstning i och med att en sådan blir enbart rådgivande.

Utbildning och barndagvård

Skol- och dagvårdsstrukturen väckte många frågor på diskussionstillfällena. Ofta gällde det vad som kommer att hända med nuvarande skolor och dagis vid en eventuell sammanslagning. Vad kommer att hända med Korsholms gymnasium och högstadium? Vad händer med de mindre skolorna i Vallgrund, Replot, Helsingby och Tölby? Kan små skolors framtid garanteras i ett samgångsavtal? Vad händer med dagisen ute i byarna?

Flera lyfte fram att både Vasa och Korsholm har lagt ner skolor på sistone men poängterade att Vasa tenderar att gå in för större enhetsskolor för åk 1–9 till skillnad från Korsholm som har mindre enheter. Frågor om gruppstorlek och undervisningsmängd i åk 1–6 kom också på tal mot bakgrunden om att Vasa har större grupper och färre timmar undervisning.

Det dök upp funderingar kring möjligheter till ett tvåspråkigt gymnasium i Smedsby och språkbadsklasser i de lägre åldrarna. Det fanns också en oro för ökad byråkrati gällande skolskjutsar i en större kommun.

Ekonomi

De båda kommunernas ekonomi och skuldsättning var ett återkommande samtalsämne. Flera deltagare pekade på Vasas kumulativa underskott och Korsholms kumulativa överskott och frågade sig vad som händer med Korsholms överskott vid en sammanslagning. Hur kommer en eventuell ny kommun att klara sig ekonomiskt? Hur ska de ekonomiska utredningarna genomföras?

Det frågades också om en fusion kommer att spara pengar och hur mycket fusionsutredningen kommer att kosta skattebetalarna. Skillnaden i skattesats mellan Korsholm och Vasa togs upp till diskussion: vad händer med den kommunala skatteprocenten? Vad händer med kommunens bidrag till ungdoms- och idrottsföreningar?

Effekterna på antalet arbetsplatser och eventuella inbesparingar var också ett samtalsämne. Vad blir antalet tjänstemän i en ny kommun? Kommer antalet att minska i och med överlappande funktioner? Flera ville veta hur landskapsreformen påverkar kommunernas ekonomi och hur statsandelarna kommer att fördelas efter denna.

Vård

Social-, hälso- och åldringsvårdens framtid väckte oro bland deltagarna. Vad händer med vården vid en fusion? Det lyftes fram farhågor om att enspråkiga äldre inte får vård på sitt modersmål i framtiden och att de riskerar att flyttas till kommundelar längre bort från sina anhöriga. Vården lyftes fram som ett stort frågetecken eftersom den ska överföras till landskapen. Många ville dock veta vad som händer med vården ifall landskapsreformen inte blir verklighet. Med tanke på osäkerheten kring denna reform, i vilken grad kommer vårdfrågor att behandlas i förhandlingarna?

Kommer Korsholm att få behålla den nya hälsovårdscentralen? Finns det en risk att den stängs? Vad händer med serviceboenden som t.ex. Aspgården i Replot? Vad händer med utbudet av vårdplatser vid en fusion?

Vägar

De enskilda vägarnas framtid kom på tal vid varje diskussionstillfälle. Eftersom Korsholm och Vasa har olika system för underhåll och skötsel av enskilda vägar frågade många vad som kommer att hända med stödet till enskilda vägar i en ny kommun. Hur blir det med vägunderhållet i periferin? Måste korsholmarna börja betala mera för sina vägar? Blir vägskötseln sämre? Det höjdes också röster för att byggandet av Världsarvsågen i skärgården bör tryggas i en eventuell fusion. Fler cykelbanor i skärgården för att trygga trafiksäkerheten var ett annat önskemål.

Den s.k. Hamnvägens framtid väckte frågor, speciellt i Solf. Vad händer med den vid en fusion? Vägarnas underhåll beaktades som en allvarlig fråga och budskapet till förhandlarna var att det inte får bli sämre.

Avtal

Samgångsavtalet väckte diskussion vid samtliga tillfällen. Många reagerade på att ett avtal bara är i kraft i tre år och ifrågasatte samtidigt värdet av ett sådant avtal. Vad händer när avtalet går ut? Vilka möjligheter finns att gå in på detaljnivå i ett samgångsavtal? Kommer förhandlingar resultera i svårlästa dokument på hundratals sidor? Kommunen uppmanades att inte ha för bråttom i förhandlingarna och informera invånarna om de olika skedena i förhandlingsprocessen.

Många var av åsikten att en folkomröstning bör ordnas om samgångsavtalet. Det framkom kritik om att avtalet är ett spel för gallerierna eftersom avtalet gäller i tre år varefter den nya kommunen styr utvecklingen. Det framkom önskemål om att avtalet bör innehålla en förvaltningsmodell för den nya kommunen.

Förhandlingar

En återkommande kritik var att vissa ansåg att Korsholm inte överhuvudtaget borde föra fusionsförhandlingar med hänvisning till resultatet i kommunalvalet. Det förekom också synpunkter på förhandlingsgruppernas sammansättning och då specifikt på fördelningen mellan personer som är för respektive emot fusion.

Några påpekade att det är viktigt både Vasa och Korsholm ställer krav i förhandlingarna för att göra dessa mer jämlika samt att tidtabellen inte görs för snäv. Det framhölls att det är viktigt att komma överens om saker som håller i 30–50 år och inte bara i tre år. Öppenhet i förhandlingarna efterlystes: hur kommer invånarna att informeras om förhandlingarnas framskridande? Det lyftes också fram vikten av finskspråkiga är med i arbetsgrupperna som utreder samgång.

Mark- och byggnadsplanering

Skillnaden i förvaltningskultur inom byggplaneringen mellan Korsholm och Vasa lyftes ofta upp på mötena. Många undrade om det blir svårare att söka och få bygglov efter en samgång och hänvisade till berättelser om hur det varit krångligt att få bygglov i Vasa. Hur förändras byggnadstillsynen och markplaneringen på landsbygden vid en sammanslagning? Kommer privatpersoner som inte bygger eller säljer tomtmark inom utsatt tid att straffas? Kan stad/tätort och landsbygd/icke tätort ha olika byggnadsplanering?

Vad händer med Korsholms planer på att bygga ut det kommunala avlopps nätet vid en fusion? Vad händer med förvaltningskulturen på den tekniska sidan? Ökar byråkratin för småföretagarna och jordbrukarna?

Församlingarna

Församlingarnas framtid dök ofta upp i diskussionerna. Vad händer med församlingarna vid en samgång? Politikerna i Korsholm uppmanades att föra diskussioner med aktiva kyrkopolitiker. Vad händer t.ex. med egendom som har testamenterats till församlingen i tron att den ska gynna hembyns församling? Vad innebär det för församlingsmedlemmarna om samfälligheten börjar höra till Lappo stift istället för Borgå stift? Hur blir det med gravavgifter i framtiden?

Utredningen

På mötena frågade flera personer varför kommunen inte frågade folket om det finns en vilja att inleda samgångsförhandlingar först. Deltagarna ville också veta hur mycket fusionsutredningen kostar kommunen och hur kostnaderna fördelas. Det kom också frågor om kommunen kan söka pengar från staten för att täcka upp en del av utredningskostnaderna. Flera ifrågasatte tajmingen för samgångsförhandlingarna och undrade varför kommunen går in för detta innan landskapsreformen.

Det framkom önskemål om att kommunen samtidigt även borde utreda alternativet till samgång, det vill säga ett självständigt Korsholm. Flera personer poängterade vikten av en grundlig utredning eftersom ett beslut om samgång inte går att ångra. Vissa begärde att kommunen ska göra en s.k. SWOT-analys (strengths, weaknesses, opportunities, threats) av nuläget medan andra ville se en ingående granskning av effekterna i Lillkyro av sammanslagningen mellan Lillkyro och Vasa. Flertalet personer efterfrågade en utredning om fördelar och nackdelar med en eventuell samgång med Vasa.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken kom emellanåt på tal. De som tog upp ärendet önskade sig en bättre fungerande lokaltrafik, t.ex. mellan Smedsby och Vasa samt Solf och Vasa. Det som efterlystes var tidtabeller som kan göra det möjligt att ta buss istället för bil till arbetet i Vasa. Hur ska kollektivtrafiken utvecklas?

Hamnar

Vad händer med fiskehamnarna i skärgården vid en fusion? Flera uttryckte oro för att fiskehamnarna i Korsholm försvagas vid en sammanslagning och hänvisade till Vasa stads hantering av fiskehamnen vid Långskäret i Sundom. Budskapet var att satsningen på hamnarna i Korsholm bör fortsätta. Hur blir det med bidrag till hamnarna och vassklippning i en ny kommun?

Arbetsplatser

Det förekom diskussion kring en kommunsammanslagningens betydelse för antalet arbetsplatser och eventuella företagsetableringar. Situationen för kommunens personal diskuterades också. Vad händer med de kommunalt anställda som inte kan finska? Vad händer med antalet kommunalt anställda? Hur påverkas landsbygdsnäringsarna av en samgång?

Övrigt

Hur går det med alla samkommuner som Korsholm är med i?

Främjande av kommuninvånarnas hälsa och välfärd ansågs vara viktigt att beakta i samgångsförhandlingarna eftersom dessa uppgifter blir kvar hos kommunerna även efter landskapsreformen. En simhall i Smedsby kunde vara ett krav att framföra i förhandlingarna. Hur blir det med idrottsmöjligheter ute i byarna?

Vad är Vasa stads inställning till Stundars? Kommer det årliga verksamhetsbidraget att fortsätta efter en fusion? Stödet till enskilda föreningar och finansiering av kultursevärdheter bör tas upp i förhandlingarna.

Vad händer med kommunens alla fastigheter vid en samgång? Hur påverkas biblioteksverksamheten? Hur påverkas vuxeninstitutet och alla kurser som ordnas i byarna? Kan en större kommun erbjuda mer service?